

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio X. Utrùm in Deo admittenda sit subsistentia aliqua absoluta ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

est subsistens subsistentia absolutam; sed una subsistentia non potest ulterius subsistere per alias; ergo Relationes non sunt subsistentiae, sed diversi modi incommunicabilitatis ejusdem subsistentiae absolutae. Respondeo negando majorem; Deus enim prout praescindit à Personis, tam determinatè, quàm indeterminatè formaliter non subsistit propriè loquendo, sed identicè, prout ex dicendis constabit.

204. Obicies 5. Natura Divina non terminatur ultimo his Relationibus; siquidem terminata per Paternitatem, adhuc est terminabilis Filiatione, & terminata per Filiationem, adhuc est terminabilis spiratione passiva; ergo neutra habet rationem subsistentiae, cum neutra sit ultimus terminus. Respondeo negando antecedens, ad cuius probationem dicimus esse veram de Natura Divina specificativè sumptam, non autem reduplicativè; eadem enim Natura, quae terminatur Paternitate, terminatur etiam Filiatione, & Spiratione passiva; sed prout est terminata Paternitate, non est terminabilis Filiatione, aut Spiratione passiva, aut contra, quod sufficit, nam de ratione ultimi termini non est, quod natura, quam terminat, specificativè sumpta, & ut distincta à termino, non possit alio termino terminari, sed quod reduplicativè sumpta cum termino ultimo non possit ulterius terminari; cum autem ita se habeat Natura divina cum his tribus relationibus, omnes hae tres relationes sunt illius subsistentiae. Vide alibi à nobis dicta in *Metaphys. tract. 2. d. 3. à num. 363.* ubi etiam multa diximus de sequenti conclusionem, quam praetermittere nolimus, quia praecipua in hac materia. Vide igitur pro illa cit. loco in *num. 396.* pro qua tamen iterum sit:

SECTIO X.

Utrum in Deo admittenda sit subsistentia aliqua absoluta?

205. UAMVIS in hac difficultate P. Soar. & P. Vasq. locis supra cit. in aliquibus conveniant, in aliis tamen differunt quoad rem ipsam, & non in solo nomine. Conveniunt primò (neque differre possunt) in eo, quod nullus admittit in Deo aliquam rationem absolutam, quae reddat Deum omnino incommunicabilem, & sit ultimus terminus constitutus Personam, aut semipersonam, ut volebat Cajet. apud P. Soar. *Lustr. in Met. tract. 2. d. 2. num. 205.* Secundò conveniunt, quatenus uterque concedit Naturae Divinae suam existentiam substantialem independentem à Relationibus.

206. Differunt primò in re, quatenus P. Soar. *tom. 1. p. d. 11. sect. 3. §. Dico primò.* docet, existentiam Naturae Divinae illam reddere, non solum substantialiter existentem, id est, non in subiecto, quod commune est etiam existentis substantialibus creatis, sed etiam reddere illam existentem in se, & per se, id est, nullo indigentem sustentante, aut re, aut ratione distincto, ut in se, & per se existat. At verò P. Vasq. *1. p. d. 125. num. 9.* docet Essentiam Dei per existentiam illam tantum non compleri nostro modo intelligendi, ut per se esse possit sine aliquo alio, id est, sine modo illo relationis, quo suppositum constituitur, in quo satis differt à P. Soar. quoad rem.

207. Differunt secundò quoad vocem, quatenus

P. Soar. existentiam illam per se vocat subsistentiam, & P. Vasq. id simpliciter negat, & conformius quidem ad Concil. & Sanct. Patres, ut latè ostendit *cap. 4.* cujus ratio est (praeter alias, de quibus statim,) quia subsistentia est ultimus terminus ultimo complens naturam, illamque reddens incommunicabilem; sed hanc incommunicabilitatem nullum praedicatum absolutum in Deo potest includere; absoluta enim in Deo omnia sunt communia; ergo &c. His positis.

208. Dico 1. In Deo prout praescindit à Personis datur subsistentia absoluta, si sermo sit de subsistentia lato modo, & improprie. Ita P. Arriaga *1. p. d. 51. sect. 2. n. num. 7.* P. Amicus *1. p. d. 21. num. 9.* Probatur, quia subsistentia prout sic sumpta, nihil aliud est, quàm existentia absoluta perfectissima debita Naturae Divinae, etiam ut praecisa à Relationibus, per quam ipsa Natura Divina sit independentens ab omni subiecto, & supposito distincto; sed huiusmodi existentiam habet Natura Divina, prout praescindit à Personis; ergo prout sic habet huiusmodi subsistentiam absolutam, improprie, & lato modo subsistentiam nuncupatam.

209. Dices 1. Existentia creata non habet hanc rationem subsistentiae improprie, & lato modo dictae; ergo neque illam habebit Existentia Divina. Respondeo dato antecedente, quod etiam poterat negari cum P. Arriaga cit. negando consequentiam; diversa ratio est, quia existentia creata, cum sit imperfecta, & incompleta in genere existendi, idè indiget complemento distincto, quo compleatur, qualis est ejus subsistentia; at verò Existentia Divina, cum sit perfectissima, idè non ex indigentia, sed ex fecunditate postulat subsistentias relativas, quibus compleatur in ratione suppositi.

210. Dices 2. Relationes Divinae habent suas existentias proprias relativas, ut supra diximus, virtualiter distinctas ab existentia absoluta Naturae; ergo addendo illas Naturae, eam compleant in ratione existentis formaliter; alioqui non efficerent cum illa unum per se; neque enim ex duobus entibus completis fit unum per se. Respondeo negando consequentiam, ad cuius probationem, dicimus ad efficiendum unum per se, sufficere, quod Relationes Divinae compleant Naturam in ratione suppositi incommunicabiliter; & natura illas compleat in ratione principii perfectè operativi in ordine ad tertium constitutum, qualis est Persona Divina.

211. Dico 2. In Deo prout praescindit à Personis non datur subsistentia absoluta proprie dicta. Ita Doctores supra citati *num. 185.* Probatur primò auctoritate in sexta Synodo *att. 11. & 13.* ibi: *Sabellianorum ista est pravitas, in unam subsistentiam tres confundere subsistentias.* Et infra: *Utrumque, ait, esse impium, tam singularitas circa subsistentiam, quam ternalitas in Naturis.* Et infra: *Neque, inquit, substantias confundentes, & in unam eas subsistentiam deducentes:* Et D. Damascen. *epist. de Trisagio.* *Trinitatem, ait, impossibile est dicere unam hypostasim.* Et infra: *Non est autem ipsorum communis una hypostasis; Deitas autem communis est trium hypostasum una existens.* Et D. Ambr. in *Symbol. Apostol. cap. 2.* *Sabellius, inquit, docuit unam subsistentiam esse Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, unamque, trinomen personam.* Et D. Hilar. *lib. de Synodis.* *Non unum subsistentem, sed unam substantiam non differentem.* Idem habent D. Iustin. *cap. 17. ad Orthodoxos.* D. Athan. *dialog. 1. contr. Anomaeum.* D. Greg.

D. Greg. Nyssen. lib. de different. essent. D. Cyrill. Alexand. lib. 1. Thesaur. cap. 9. adversus Arianos. & alii.

212. Confirmatur, quia cum inter Patres Græcos, & Latinos concordatum sit, Hypostasim idem esse formaliter, atque subsistentiam, admittere in Deo subsistentiam absolutam idem esset, atque admittere Hypostasim absolutam; sed hoc erroneum est; ergo &c. Dicent, Hypostasim, & subsistentiam recurrere solum in natura intellectuali incommunicabili, non autem communicabili. Sed contra primò, quia hoc non est recurrere subsistentiam cum hypostasi; siquidem habent diversum significatum. Secundò, quia idè usurpant subsistentiam pro hypostasi, & è contra, quia utraque importat incommunicabilitatem naturæ intellectualis, qualem non habet in Deo aliquid absolutum.

213. Probatur secundò rationibus: Prima ratio est, quia subsistentia propriè dicta, ut constat ex ejus conceptu, & definitione, de quanos in *Met. tr. 2. d. 3. n. 7.* est ultimus terminus naturæ substantialis; sed nullum absolutum in Deo est, neque potest esse ultimus terminus Naturæ Divinæ; siquidem in Deo omne absolutum ulterius terminatur per subsistentias relativas; ergo &c. Confirmatur, quia quod in relativo subsistit eo ipso non terminatur, neque subsistit in absoluto; siquidem in absoluto subsistere esset ultra terminum absolutum non extendi; sed hoc est falsum; siquidem omne absolutum in Deo terminatur relativo; ergo &c.

214. Dicent, solam subsistentiam creatam ob suam limitationem, aut Divinam Relativam propter suam oppositionem esse ultimum terminum; divinam verò absolutam ob suam infinitatem posse ulteriori termino relativo communicari. Sed contra, quia hoc nihil aliud est, quàm dicere id, quod vocant subsistentiam, non esse subsistentiam; siquidem de ratione subsistentiæ est, quod sit ultimus terminus; alioqui dicant etiam dari suppositum, aut personam absolutam; siquidem eodem modo possunt dicere, solum esse de ratione personæ creatæ, aut divinæ Relativæ, quod ultimò terminetur, & non ita esse de ratione personæ absolutæ.

215. Secunda ratio est, quia subsistentia propriè dicta est essentialiter incommunicabilis termino, cum sit ipsa positiva, & proxima radix incommunicabilitatis negativæ, ut constat ex conceptu, & definitione subsistentiæ tradita loco proximè citato; sed omne absolutum in Deo est communicabile termino relativo, ut est definitum in Concil. Florent. *Sess. 18.* ergo nullum absolutum in Deo habet, neque habere potest rationem subsistentiæ propriè dictæ. Confirmatur, quia semel concessio, quod aliquid communicabile sit propriè subsistentia, nulla ratio assignari potest, cur spiratio activa non sit etiam propriè subsistentia; siquidem tota ratio, cur talis non est, consistit in eo, quod sit communicabilis Patri, & Filio; hoc autem non est concedendum; alioqui essent quatuor subsistentiæ relativæ, quod est, temerarium, ut patet ex supra, & alibi dictis; ergo &c.

216. Dicent primò, spirationem activam idè non esse subsistentiam, quia advenit Patri, & Filio jam constitutis in esse subsistentis per Paternitatem, & Filiationem. Sed contra, quia ex hoc sequitur, aut Paternitatem, Filiationem, & Spirationem passivam non esse propriè subsistentias, quia adveniunt Naturæ jam constitutæ propriè

in esse subsistentis per subsistentiam absolutam; aut Naturam non supponi propriè subsistenti in ante subsistentias Relativas; consequenterque nullam dari in Deo subsistentiam absolutam propriè.

Dicent secundò, dari diversam rationem; siquidem spiratio activa advenit Naturæ jam subsistenti relativè, hoc est ultimò terminatæ; at verò Paternitas, Filio, & Spiratio passiva adveniunt Naturæ subsistenti solum absolutè, & non ultimò terminatæ. Sed contra primò, quia spiratio activa advenit Naturæ posteriori Paternitate, & Filiatione; ergo advenit Naturæ non ultimò terminatæ; consequenterque erit propriè subsistentia. Secundò, quia si subsistentia absoluta est propriè subsistentia; implicat in adjectis, quod Natura Divina per illam subsistat, & per illam non ultimò terminetur, cum de ratione subsistentiæ propriè dictæ sit, quod sit ultimus terminus; ergo Paternitas, Filio, & Spiratio passiva adveniunt Naturæ ultimò terminatæ; consequenterque aut non essent subsistentiæ, aut talis etiam esset spiratio activa.

Dicent tertio, spirationem activam idè non esse subsistentiam, maximè verò Paternitatem, Filiationem, & Spirationem passivam, quia illa advenit ut forma, non autem ut terminus; hæc autem adveniunt ut termini, & non solum ut formæ. Sed contra, quia non assignatur ratio, cur Paternitas (sicque de aliis) adveniat ut terminus, & non solum ut forma, spiratio verò activa adveniat ut forma, & non ut terminus, nisi quia illa advenit incommunicabiliter; hæc autem communicabiliter, cum quod sit non potest ratio termini ultimi, neque subsistentiæ, sicque talis non est spiratio activa, sicut neque talis erit ratio illa subsistentiæ absoluta.

Tertia ratio est, quia talis subsistentia communis absoluta, aut est necessariò admittenda in Deo; aut non: Non primum: tum quia Natura Divina sufficienter subsistit, & terminatur tribus subsistentiis Relativis: tum etiam, quia si illa fuisset necessaria, hæc fuissent superflue; siquidem Pater, Filius, & Spiritus Sanctus plenè, & perfectè subsisterent per illam subsistentiam absolutam communem; cum tamen sine errore negari non possint in Deo tres subsistentiæ Relativæ: Si secundum; ergo admittenda non est in Deo, cum sit superflua, in Deo autem nihil superfluum debeat admitti.

Argues 1. autoritate *Epist. Agathonis Papæ*, quæ habetur in 6. Synodo. *act. 4. & 17. ibi: Confitemur, inquit, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum, non tres Deos, sed unum Deum, non trium nominum subsistentiam, sed trium subsistentiarum, seu Personarum unam subsistentiam.* ubi apertè dicit dari in Deo unam tantum subsistentiam; non relativam; ergo absolutam, & communem omnibus Personis. Respondeo non esse legendum, nisi *trium subsistentiarum unam substantiam*, ut notarunt *P. Vāsq. P. Ruiſ.* & alii supra citati, fuit enim error editionis, in qua posuerunt *subsistentiam*, cum deberent ponere *substantiam*.

Argues 2. *D. Aug. lib. 7. de Trinit. cap. 4. Omnes res, ait, ad se ipsum subsistit, quando magis Deus. Et cap. 5. Hoc est, inquit, Deo esse, quod subsistere, & idè si una essentia Trinitas, una etiam substantia.* *D. Hieron. epist. 57. ad Damasum. Taceantur, inquit, tres hypostases, si placeat, & una teneatur.* Idem ferè habent *D. Dionys. cap. 1. de Divin. nomin. D. Hilari. lib. 7. de Trinit. D. Cyrill. Alex. D. Leo Magn. serm.*

serm. 1. de Pentecost. cap. 3. D. Isidor. lib. 2. de different. cap. 4. & alii, quos videre licet apud P. Ruiz cit. sect. 8. & 9. qui omnes videntur admittere in Deo unam subsistentiam absolutam omnibus Personis communem. Respondeo D. Aug. sicut omnes alios Patres locutos fuisse de subsistentia, prout recurrit cum existentia perfectâ, quo pacto Deo competit ratione Naturæ; non autem de subsistentia, prout recurrit cum ultimo termino incommunicabili, quæ sola est propriè subsistentia, de qua est sermo, & dicimus nullam dari in Deo absolutam, ut patet ex dictis.

222. Argues 3. Subsistere est independere ab aliquo sustentante; sed Natura Divina secundum se ita se habet; siquidem non pendet, neque sustentatur à Personalitatibus; imò potiùs eas quodammodò sustentat; alioqui processiones divinæ in Deo essent ex indigentia essendi; ergo &c. Respondeo primò cum communi, & probabiliter, subsistere improprie est independere ab aliquo sustentante; secus autem subsistere propriè; hoc enim superaddit incommunicabilitatem alteri supposito.

223. Respondeo secundò cum aliis, subsistere idem esse, atque independere ab aliquo sustentante ut à termino; non autem ut à subiecto, seu (quod idem est) atque in suo ultimo termino sistere: at verò Natura Divina, prout præscindit à Personis, non concipitur ut sistens in suo ultimo termino; siquidem ulterius inexistit termino relativo, sicque antecederet ad subsistentias Relativas nullam habet subsistentiam absolutam. Neque ex hoc sequitur, quod processiones Divinæ sint ex necessitate essendi absolute, sed ex necessitate essendi terminativè, & supposititaliter, quod non implicat. Patet, quia sicut Deus eodem sensu dicitur indigere suâ Omnipotentia, ut possit, suâ Scientia, Intellectu, & Voluntate, ut sciat, intelligat, & velit, idque sine ulla imperfectione, ita etiam sine ulla imperfectione dici potest indigere suis subsistentiis relativis, ut subsistat.

224. Addo Naturam Divinam habituram eandem, imò majorem indigentiam respectu subsistentiæ absolutæ, si daretur; siquidem hæc necessaria esset, ut Natura Divina completeretur in existendo; sicque in ea argueret defectum complementi ad existendum; consequenterque imperfectionem: at verò non ita arguunt subsistentiæ Relativæ; siquidem supponunt Naturam perfectissimè completam in ratione existendi, & solam addunt incommunicabilitatem necessariam ad productiones, quæ cum sint potiùs ex fecunditate, quam ex necessitate, etiam talis manet ipsa incommunicabilitas.

225. Argues 4. Essentia Divina, prout præscindit à Personis, dicitur unus Deus in concreto; sed omne concretum substantiale includit subsistentiam; ergo Essentia Divina prout sic includit subsistentiam, non relativam, utpotè ab illa præscindentem; ergo absolutam. Respondeo primò, data majori, distinguendo minorem: omne concretum substantiale includit subsistentiam, aut propriam, aut impropriam; concedo minorem: semper propriam; nego minorem: Essentia autem Divina, prout præscindit à Personis, includit subsistentiam impropriam in sua existentia, prout supra diximus, sicque etiam concretum Deus est minus proprium.

226. Respondeo secundò distinguendo majorem: Essentia Divina, prout præscindit à Personis, dicitur unus Deus in sensu reali, & identico; concedo

Tom. I.

majorem: in sensu formali, & metaphysico; nego majorem: non ita dicitur formaliter, quia prout sic formaliter non habet subsistentiam; ac proinde est sola Deitas, & non Deus; dicitur tamen unus Deus à parte rei, & identice, quia à parte rei est idem cum subsistentiis Relativis, cum quibus à parte rei concrevit.

Instabis: In Concil Rhemensi ita habetur: *Cre-* 227. *dimus simpliciter, Naturam Divinitatis esse Deum, nec aliquo sensu catholico posse negari, quin Divinitas sit Deus, & Deus Divinitas*; ergo videtur definire, divinitatem, prout præscindit à Personis esse Deum in concreto, & Deum esse Deitatem dicentem aliquam subsistentiam; non relativam; ergo absolutam. Respondeo Concil. loqui de Deo, & Deitate in sensu identico; non autem in sensu formali, in quo nihil definivit.

Urgebis: Concil. docet in nullo sensu catholico posse negari, *quin Divinitas sit Deus, & Deus Divinitas*; ergo si in sensu formali Divinitas negatur esse Deus, sensus formalis non est catholicus; consequenterque est falsus. Respondeo mentem Concilii esse, ut in nullo sensu absoluto, & communi negari possit, Deum esse Deitatem, & Deitatem esse Deum, quia negatio absolute, & in sensu communi prolata, cum sit malignantis naturæ, & neget omnia, negaret etiam in sensu identico, quod non est admittendum; quod tamen non tollit, quominus in sensu formali reduplicativo, & scholastico divinitas quæ divinitas formaliter non sit Deus in concreto, aut è contra, quod etiam locum habet in contraria sententia, ut consideranti patebit. Quod autem hæc sit interpretatio Concilii, est evidens; siquidem agebat contra Gilbertum, qui, ut supra diximus, assererat distinctionem realem inter Deitatem, & Personalitates, sicque Deitatem absolute non esse Deum.

Replicabis: Antequam revelaretur Mysterium Sanctissimæ Trinitatis, jam cognoscebatur Deus naturaliter; naturaliter enim demonstrabatur à Philosophis unus Deus, prout alibi diximus; sed non ita cognoscebatur cum subsistentiis relativis, hæc enim ignorabantur; alioqui Mysterium Sanctissimæ Trinitatis naturaliter cognosceretur contra id, quod supra diximus; ergo cum subsistentiâ absolute; consequenterque hæc datur in Deo. Respondeo distinguendo minorem: non cum subsistentiis relativis determinatè; concedo minorem: indeterminatè; nego minorem: cognoscebatur enim cum aliqua subsistentia indeterminatâ, & abstrahendo ab eo, quod esset, aut non esset absoluta, vel Relativa; una tantum, aut tres; quod satis erat, ut cognosceretur Deus in concreto, cum jam aliquam denotaret subsistentiam. Undè si fortè assererent in Deo subsistentiam absolutam, errarent ex ignorantia modi subsistendi divinitatis.

Dices: *Hic Deus* est communis Patri, Filio, & Spiritui Sancto; sed *hic Deus* dicit aliquam subsistentiam, cum dicat Deitatem in habente, sive in subsistente; neque enim potest Deitas haberi, nisi à subsistente, cum omnis alius modus dicat imperfectionem; cum subsistentiâ autem relativâ non est communicabilis; ergo illam non dicit, neque indeterminatè, sed solam absolutam communem. Respondeo distinguendo majorem: est communis secundum illud, quod Natura Divina dicit de formali, & expressius; concedo majorem: secundum illud, quod solum connotat, aut dicit de formali minus expresse, nempe subsistentiam; nego majorem: undè argumentum non urget.

S s s

Argues

231.

Argues 5. Substantia non est completa; consequenterque neque perfecta, nisi in concreto; siquidem subsistentia est complementum, & perfectio naturæ; sed Deitas, prout præscindit à Personis, est substantia completa perfectissima; ergo est in concreto; non cum subsistentia relativa, utpote ab illa præscindens; ergo cum absoluta. Respondeo distinguendo majorem: substantia non est completa, nisi in concreto, si sumatur in ratione suppositi; concedo majorem; in ratione naturæ; nego majorem: Unde Deitas in abstracto est completa in ratione Naturæ divinæ, licet non ita sit in ratione suppositi. Neque inde sequitur esse imperfectam positivè, cum nunquam sit absque perfectione sibi debita; sed solum præcise, prout non concipitur cum omni sua perfectione, etiam in ratione suppositi; quod etiam ipsi Adversarii tenentur concedere; siquidem de Natura, prout præscindit à subsistentia absoluta, verum est dicere, quod præscindat à complemento subsistendi absolute, sicque à perfectione in ratione subsistendi.

232.

Argues 6. Idèd in Deo non daretur subsistentia absoluta, quia omnia absoluta in Deo communicantur, de ratione autem subsistentiæ est incommunicabilitas; sed de ratione subsistentiæ absolute sumptæ solum est terminare, & complere Naturam; incommunicabilitas autem solum sequitur, aut subsistentiam creatam absolutam ratione suæ imperfectionis; aut Relativam Divinam ratione suæ oppositionis; ergo cum Natura Divina, prout præscindit à Personis, habeat illam completionem, & terminationem in sua perfectione absoluta, suam habet subsistentiam absolutam, licet communicabilem. Respondeo primò concedendo totum, si sermo sit de subsistentiâ improprie dictâ, qualis est in Deo existentia illius perfectissima; negando autem, si sermo sit de subsistentia proprie dictâ juxta superius dictâ.

233.

Respondeo secundò negando minorem: Primò, quia liberè assumitur, tribuere subsistentiæ solam rationem terminandi, & complendi; sicut enim Philosophi intendunt definire animal absolute acceptum: *Est vivens sensitivum*: ita ut nullum assignari possit, quod tale non sit; ita etiam intendunt definire subsistentiam absolute acceptam: *Ultimus terminus, & complementum naturæ substantialis*, ita ut nulla possit dari, quæ talis non sit; sed illa in Deo talis non esset; siquidem postularet ulterius communicari, & terminari; ergo non haberet rationem subsistentiæ.

234.

Secundò, quia sequeretur, subsistentias relativas in Deo esse, & non esse perfectiores illâ subsistentiâ absolutâ in ratione terminandi: esse, quia ultra illam rationem terminandi, & complendi, adderent rationem incommunicabilitatis, quæ est ultima perfectio, & ratio differentialis subsistentiæ: non esse, quia in Deo omnia absoluta sunt perfectiones simpliciter; Relativa autem solum sunt perfectiones secundum quid. Tertiò, quia cum in ratione terminandi sit perfectius reddere naturam incommunicabilem, & hoc habeant subsistentiæ creatæ, sequeretur, posse dari aliquam, quæ solum habeat illam rationem minus perfectam terminandi, & complendi naturam; consequenterque dari in creatis subsistentiam communicabilem; hoc autem nullus admittit; ergo &c.

235.

Instabis: Natura Divina, prout præscindit à Personis, est incommunicabilis, saltem supposito à parte rei distincto; ergo id habet per subsistentiam absolutam. Respondeo negando consequen-

tiam; nam si ita esset incommunicabilis per aliquam subsistentiam, foret etiam incommunicabilis Paternitati, &c. sicut enim una materia non completur per aliam; neque una forma physica per aliam. Confirmatur ex doctrina Adversariorum, quia Natura Divina, prout præscindit à subsistentia absoluta, adhuc esset eodem modo incommunicabilis; non per aliam subsistentiam; alioqui daretur processus infinitus; ergo per se ipsam; ergo hoc idem habebit, ut dicimus, sine subsistentia absoluta, prout præscindit à Relationibus. Unde tota illa completio, & terminatio provenit ab ipsâ existentia Dei perfectissima, quam diximus subsistentiam improprie.

Inferes: Ergo Humanitas Christi Domini, cum sit perfectissime existens, etiam sic à suâ existentia terminabitur, & complebitur improprie, licet proprie, & incommunicabiliter subsistat per subsistentiam Verbi Divini. Respondeo negando illationem; diversa ratio est, quia existentia divina, cum sit infinitè perfecta, est completa in genere existendi, sicque in hoc genere non eget complemento; alioqui in tali genere careret hac perfectione; ideoque ratione hujus complementi potest dici subsistentia, licet improprie; at verò existentia creata Christi Domini, licet sit perfecta, cum tamen sit finita, & limitata, id non habet, ideoque non potest dici subsistentia, neque improprie, utpote quæ terminatur, completur, & subsistit incommunicabiliter per subsistentiam Verbi Divini.

Argues 7. Natura Divina, prout præscindit à relationibus, concipitur ut principium operationum, tam ad intra per Intellectum, & Voluntatem, quam ad extra per Omnipotentiam; siquidem hæc perfectiones sunt absolute: in Deo autem omne absolutum est prius relativo; sed non potest ita concipi sine aliqua subsistentia: tum quia *Actus sunt suppositorum*: tum etiam quia operatio supponit esse; & *Actus secundus supponit actum primum*, prius enim est rem perfici in suo esse, quam id alteri dare; & constitui in actu primo, quam in actu secundo; subsistentia autem perficit, & complet esse, illudque constituit in actu primo; ergo hæc prout sic datur in Deo; non relativa, utpote ab illa præscindens; ergo absoluta.

Respondeo primò cum P. Ruiz cit. scilicet. n. m. Deum, sive Naturam divinam antecedenter ad Relationes concipi ut subsistentem ad operationes per rationem communem subsistendi, licet non per subsistentias Paternitatis, Filiationis, &c. Non placet, quia aut per rationem communem intelligit subsistentiam divinam in communi; aut aliquam subsistentiam indeterminatam, & vage sumptam: Non primum: tum quia subsistentia in communi non est terminus naturæ singularis exercitè: tum etiam, quia ratio communis subsistendi convenit Naturæ divinæ ratione subsistentiarum singularium; sicque non potest prius concipi in Deo, quam ipsæ subsistentiæ singulares: Non secundum, quia sicut Deus ante Relationes concipitur ut determinatè potens intelligere, & velle, ita etiam determinatè subsistens; sicut enim operatio absolute supponit esse absolute, ita operatio determinata supponit esse determinatum.

Respondeo secundò distinguendo minorem cum communi; non potest ita concipi sine aliqua subsistentia, aut propria, aut impropria; concedo minorem: propriam tantum; nego minorem: impropriam autem habet Natura divina in sua existentia,

existentia, prout supra diximus, quæ sufficit; si quidem in illa habet Natura divina omne esse existendi, consequenterque verum terminum, quin ad illum egeat termino, siue subsistentiis relativis; sicut suis subsistentiis egent naturæ creatæ, utpotè quarum existentia sunt imperfectæ; sicque Natura divina solum eget subsistentiis Relativis, ut existat incommunicabiliter.

240. Dices: Natura non potest operari nisi ultimò terminata; sed Natura divina antecederet ad Relationes operatur; ergo est terminata per subsistentiam absolutam. Respondeo negando maiorem: tum quia ut alibi diximus in *Met. tract. 2. d. 3. à n. 470. & d. 4. n. 51. & 71.* si aliqua natura existeret divinitus absque omni subsistentia, ut posse diximus d. 3. *scilicet. à n. 439.* adhuc posset operari; siquidem subsistentia non est conditio per se requisita ad operandum: tum etiam quia in opinione Adversariorum Natura divina cum sola subsistentia absoluta operatur; & tamen non est ultimò terminata. Undè malè adducunt proloquium illud: *Actiones sunt suppositorum*, cum teneantur dicere cum fide, Naturam divinam cum subsistentia absoluta non esse suppositum, & tamen cum illa operari dicant, sicque nomine suppositorum debent intelligere, sicut nos intelligimus, res singulares, nempe *Actiones sunt verum singularium*.

241. Respondeo tertio ad argumentum distinguendo maiorem: Natura Divina, prout præcindit à Relationibus, concipitur ut principium operationum ut *quo*, concedo maiorem: ut principium *quod*; nego maiorem: concipitur ut principium *quo*, quia formalis ratio producendi *ad extra* est Omnipotentia; & *ad intra* est Intellectus, & Voluntas, quæ prædicata, cum sint absoluta, sunt priora relativis: non ita verò concipitur ut principium *quod*, quia principium *quod* productivum *ad extra* non est sola Natura divina cum Omnipotentia ut sic, sed ut subsistens triplici subsistentia; & principium *quod* productivum *ad intra* respectu Filii est totus Pater; & respectu Spiritus Sancti est Pater, & Filius: potest autem principium *quo* operationis esse prius principio *quod*, ut patet in creatis, ubi forma, quæ est principium *quo* genitoris, est prior, quam suppositum, quod ultimò denominatur tanquam principium *quod*.

242. Instabis 1. Licet respectu operationis notionalis, qualis est generatio, principium *quod* sit Pater, respectu tamen operationis essentialis, qualis est Intellectio, solum absolutum est principium *quod*; ergo hoc debet constitui aliquà subsistentiā absolutā. Respondeo supponi falsò, quod Intellectio, & Volitio essentialiter sint propriæ operationes; solum enim grammaticaliter significantur per modum actionis, cum tamen tales non sint; est enim Deus essentialiter intelligens; respectu autem operationis improprie sufficit principium singulare, & improprie subsistens. Patet, quia omnia Attributa Divina, imò & ipsa subsistentia absoluta, quam admittunt, concipiuntur emanare à Natura divina, quam tamen non supponunt subsistentiam propriam, sed improprie, id est perfectissimè existentem.

243. Instabis 2. Si principium *quo* *ad extra* concipitur prius relativis, prius intelligentur possibilia, quam Personæ Divinæ; hoc autem est falsum; siquidem magis necessariae sunt Personæ Divinæ, quam possibilia; ergo &c. Respondeo primò retorquendo argumentum in Adversarios; siquidem admittentes subsistentiam absolutam antecederet ad Relativas, admittunt totum princi-

Tom. I.

pium *quod* in ordine ad possibilia prius, quam Relationes; consequenterque ipsa possibilia priora absolute, quam Personas; sed hoc non judicant inconveniens; ergo neque illud judicare debebant.

Respondeo secundò negando maiorem, nam in eo priori, aut solum intelligitur Omnipotentia secundum suum conceptum primarium ut potentia fecundissima ad producendum quicquid non implicat, si non implicet: aut solum concipitur ut potentia absoluta ad possibilia, non ut possibilia pro eodem priori, sed pro posteriori Personarum: sicut in priori, quo forma concipitur antecedere subsistentiam concipitur ut potentia generativa ut *quo* in ordine ad generandum, non pro eodem priori, sed pro posteriori subsistentia.

Argues 8. Natura Divina prout præcindit à Personis includit omnem perfectionem simpliciter simplicem; sed subsistere est perfectio simpliciter simplex; siquidem perfectio simpliciter simplex, ut diximus, est illa, quæ comparata ad quodlibet ens, ut ens, melior est ipsa, quam non ipsa; respectu autem cuiusque entis melius est subsistere, quam non subsistere; ergo &c. Respondeo primò cum Patre Arriaga negando maiorem, nam etiam Relationes divinæ, ut tenent aliqui, sunt perfectiones simpliciter simplices; & tamen Natura divina eas non includit formaliter.

Respondeo secundò distinguendo minorem: subsistere radicaliter est perfectio simpliciter simplex; concedo minorem: subsistere formaliter; nego minorem: subsistere radicaliter est perfectio simpliciter simplex, quia exigere habere suum complementum, & ultimum terminum est perfectio rei non indigentis ulteriori termino, cui nulla alia perfectio major, aut æqualis opponitur, & hoc habet Natura divina ut præcindens à subsistentia; at verò subsistere formaliter non est perfectio simpliciter simplex; siquidem cum includat essentialiter incommunicabilitatem, excludit communicabilitatem, quæ est perfectio simpliciter; quod autem excludit unam perfectionem simpliciter, non potest esse perfectio simpliciter simplex.

Respondeo tertio negando absolute minorem, si loquamur de proprio subsistere, nam ut subsistere prout sic esset perfectio simpliciter simplex, deberet in quolibet melius esse ipsa subsistentia, quam non ipsa, ut cum communi Theologorum dicit argumentum; non ita tamen est; siquidem melius est Naturæ Divinæ communicari, quam non communicari tribus Divinis Personis; sicque non ei est melius subsistere, quam non subsistere propter incommunicabilitatem, quam essentialiter defert ratio subsistendi.

Instabis: Si Deus unam tantum haberet subsistentiam absolutam, hæc esset perfectio simpliciter simplex; ergo subsistere ex suo conceptu dicit perfectionem simpliciter simplicem. Resp. suppositionem implicare in terminis; siquidem supponit Deum, fore Deum sine communicabilitate infinita, quæ est perfectio simpliciter: aut fore communicabilem per productionem Naturæ divinæ, quæ importat limitationem. Undè subsistere ex suo conceptu importat disjunctivè, aut limitationem, ut sit in creatis, aut oppositionem, ut sit in divinis; utrumque autem destruit rationem perfectionis simpliciter, sicque repugnat in Deo esse aliquod subsistere absolutum, in quo nullum absolutum dicit limitationem, nec oppositionem.

Urgebis: Si Spiritus Sanctus non procederet à Filio,

Sss 2

à Filio,

à Filio, ex communi Theologorum sententia Spiritus passiva non se opponeret Filiationi, imò cum illa identificaretur; siquidem tota Essentia Filii communicaretur Spiritui Sancto, & inter se non distinguerentur realiter; & tamen tales Relationes essent veræ substantiæ; ergo de ratione substantiæ non est, quod alteri non communicetur, aut ei opponatur. Respondeo tales Relationes in facta suppositione, neque esse easdem, neque rigorosas substantias, saltem substantiam Filii ob rationem supra factam.

250. Argues 9. Si Natura divina per solas substantias relativas subsisteret, non subsisteret in omni genere, neque esset in omni genere completa; siquidem cum substantiæ Relativæ solum sint tales in certo genere, non possunt illud præstare; Nemo enim dat, quod non habet; sed illud non est dicendum; ergo &c. Respondeo negando majorem; nam præterquam quod Natura sit in sua existentia perfectissimè completa, incommunicabilitas, quam accipit à qualibet substantia relativa, est completa respectu cujusque alterius suppositi; siquidem quælibet ex illis est ultimus terminus, sicque in omni genere.

251. Instabis: Quælibet relatio solum est substantia in certo genere, nempe Paternitas in genere Paternitatis, sicque de aliis, ac proinde in eo solum genere reddit Naturam substantem; ergo &c. Respondeo quamlibet relationem esse quidem substantiam in certo genere, nempe relativo; non tamen in genere subsistendi; siquidem cum quælibet sit ultimus terminus respectu omnium aliorum terminorum, quælibet reddit Naturam incommunicabilem, & ultimò terminatam in omni genere. Addo, argumentum posse in Adversarios retorqueri, quia posita substantiâ absolutâ, Natura divina secundum esse absolutam non subsistit substantiis relativis, sed per illas ulterius subsistit, & terminatur; & tamen Natura subsistens substantiâ absolutâ, ut dicunt, subsistit, & terminatur in omni genere subsistendi; ergo etiam sic subsistit per quamlibet substantiam relativam, licet quando unâ subsistit, adhuc non subsistat per aliam.

252. Argues 10. Præter Verbum notionale admittitur in Deo Verbum absolutum, & essentiale; ergo etiam præter substantias relativas admittetur in Deo substantia absoluta. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia illud verbum absolutum, & essentiale est necessarium in Deo, quatenus Deus, prout præscindit à Personis, concipitur intelligens, non autem datur Intellectio sine actione, & termino producto quoad nos: at verò substantia illa absoluta necessaria non est; siquidem Deus, prout præscindit à Personis, ab existentia sua habet, quidquid illa substantia præstaret, sicque illam non habet, imò neque habere potest, redderetur enim incommunicabilis Personis.

253. Instabis: Verbum illud essentiale est Deo necessarium, ut per illud intelligat essentialiter; ergo etiam ei necessaria erit substantia absoluta, ut per illam subsistat absolute. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia cum verbum essentiale, sive conceptus divinus non sit perfectio potentie in actu primo, ei non debetur, sicque ejus indigentia non arguit imperfectionem, neque defectum in ipsa potentia illum exigente, ut intelligat, & compleatur in actu secundo: at verò subsistere, cum sit complere existentiam, illius exigentia argueret in ipsa existen-

tia defectum in existendo, & carentiam perfectionis sibi debitæ; hæc autem non debent admitti in existentia simpliciter perfectâ in omni genere, qualis est existentia divina.

Argues 11. In Divina Natura, & in natura creata illud datur discrimen, quod hæc, seclusa personalitate, sit incompleta; illa verò completa; sed non substantiâ relativâ; dicimus enim, illâ præcisâ, esse completam; ergo substantiâ absolutâ. Respondeo negando consequentiam, si sermo sit de substantiâ absolutâ propriè dictâ, solum enim prout sic completur per suam existentiam perfectissimam, & independentem ab omni alia entitate distinctâ, & postulantem substantiam solum, ut compleatur in ratione suppositi incommunicabilis, in quo satis distinguitur à natura creata, ut patet ex supra dictis.

Argues 12. cum P. Granad. tract. 4. d. 5. sect. 5. Substantiæ Relativæ immediatè, & formaliter solum reddunt substantem Sapientiam, quæ sola formaliter, & immediatè communicatur Verbo, & Amorem, qui formaliter etiam, & immediatè communicatur Spiritui Sancto, quantum est ex vi formalis processionis; sed substantia non minus debetur Naturæ, ac reliquis Attributis, cum sine substantiæ, cujus proprium est subsistere; ergo concedenda est peculiaris substantia, quæ Naturæ, & reliqua Attributa immediatè subsistant. Multum fidei in hoc argumento P. Granad. quod latè prosequitur loco cit. Si tamen aliquid valet, solum probat, Naturam Divinam vendicare quidem propriam substantiam, non absolutam, sed illam, quæ immediatè terminat Sapientiam, & Amorem; neque enim minus est substantia Natura Divina, quam sunt Sapientia, & Amor. Igitur.

Respondeo data majori, negando minorem, si sermo sit de substantiâ propriè dictâ, quod est terminari ultimò personaliter; nam cum sola Sapientia, & Amor sint fecundi ad intra, & per se primò formaliter, & immediatè communicentur, inde est, quod Sapientia, & Amori formaliter, & immediatè debeatur substantia propriè dicta, non verò Naturæ, aut reliquis Attributis, quæ non sunt fecunda ad intra: si tamen sermo sit de substantia impropria, prout coincidit cum existentia per se completa, hæc communis est omnibus prædicatis divinis; siquidem omnia sunt verè, & propriè substantiæ completæ, & perfectissimè existentes, ut diximus.

SECTIO XI.

De Notionibus Divinarum Personarum.

DIFFICULTAS I. Quid sit, & quomodo definatur Notio? Advertes primò, Notionem dupliciter sumi posse: primò formaliter; secundò objectivè: Notio formalis est ipsa notitia, sive cognitio cujusque rei: Notio autem objectiva est id, quod ex parte objecti est ratio cognoscendi connotando ipsam Notionem formalem.

Advertes secundò Notionem formalem tripliciter sumi posse: primò latissimè pro quacunque cognitione; quævis enim notitia, sive cognitio in hoc sensu, & acceptione dicitur Notio. Secundò magis strictè pro cognitione tantum distinguente unam rem ab alia, abstrahendo ab hoc, quod distinctio